

BEROEPSBELANGEN

DE UITVOERING DER TECHNIKERSWET TWEEDE KAMER VERSLAG — 15 MEI 1928

Aan de orde is de behandeling van de *conclusie* van het verslag der commissie, in wier handen zijn gesteld de inlichtingen op het adres van E. Frenkel en J. P. Endenburg, in hunne hoedanigheid van voorzitter en secretaris van den Bond van Tandtechnici, resp. wonende te Zandvoort en te Amsterdam, houdende verzoek om eene rechtvaardige en voor alle belanghebbenden gelijke toepassing van de wet van 30 December 1926 (*Staatsblad* no. 454) (272).

De conclusie der commissie strekt, om den Minister van Arbeid, Handel en Nijverheid te verzoeken, maatregelen voor te bereiden, waardoor uitvoering van één der beide aangegeven oplossingen mogelijk zal zijn.

De beraadslaging wordt geopend.

Mevrouw Bakker—Nort: Mijnheer de Voorzitter! Met instemming heb ik kennis genomen van het verslag der commissie, in wier handen deze inlichtingen zijn gesteld. Met instemming, wat den inhoud en ook wat de eerste conclusie betreft, n.l. het instellen van een beroepsinstantie. Het tweede deel van het alternatief, door de commissie ad hoc voorgesteld, n.l. een examen, moet ik beslist afkeuren.

Het schijnt wel, dat er een vloek heeft gelegen op de wettelijke regeling van de bevoegdheid van de tandtechnici. Het eerste bedrijf van het treurspel speelt al in 1913, bij de behandeling van de wet van 10 Juli 1913, waarbij voor de operatieve voorbereiding van den mond en het plaatsen van kunststanden en gebit, alleen tandartsen en artsen bevoegd zijn verklaard.

Bij deze regeling zijn overgangsbepalingen verzuimd, zooals zij in gelijksoortige regeling in andere landen wel voorkwamen. Dat was het eerste onrecht, aangedaan aan een kleine groep tandtechnici, die altijd zelfstandig hadden gewerkt, hetzij in eigen bedrijf, hetzij in dienst van een tandarts, en de volledige tandprothese hadden uitgeoefend. Toen men trachtte dat onrecht op te heffen, heeft men het nog vertienvoudigd.

Eerst schenen de gevolgen van de wet van 1913 voor deze tandtechnici niet ernstig.

Oorspronkelijk bleven zij voortgaan met de uitoefening van het bedrijf, zonder dat er aanmerking op werd gemaakt. En nadat eindelijk, op verzoek van de tandartsen, die zich in hun rechten benadeeld achtten, tot vervolging werd overgegaan, is na het arrest van den Hoogen Raad van 1920 eindelijk gekomen de wet van 10 Juli 1925, die beoogde, het onrecht te doen verdwijnen, terwijl zij in werkelijkheid het onrecht vertienvoudigd heeft. Onrecht tegenover de tandartsen, die zich te recht verongelijkt voelden, omdat er veel te veel tandtechnici werden toegelaten, ook die er absoluut geen recht op hadden en niet bevoegd waren. Onrecht ook tegenover de wel bevoegde tandtechnici zelf en onrecht ten slotte tegenover het Nederlandsche publiek, dat in vele gevallen werd overgeleverd aan tandtechnici, die de bevoegdheid en bekwaamheid voor zelfstandig optreden misten. Daarna is gekomen de interpellatie van mevrouw de Vries—Bruins, die aandrang op herstel van de gemaakte fouten. En ten slotte is gekomen de wet van 30 December 1926, waarbij de drie zelfde vereischten bleven gesteld van de wet van 1925 om de volledige tandprothese uit te oefenen, n.l. het gevestigd zijn vóór de wet van 10 Juni 1913, voldoende bekwaamheid en opleiding. Deze wet van '26 beoogde slechts een strikter en juistere toepassing van de wet van 1925. Een uityloeiisel van deze wet was de instelling van een commissie, bestaande uit een jurist, voorzitter, twee tandartsen en twee tandtechnici. Ik geloof, dat op de samenstelling dier commissie geen aanmerking te maken is, maar dat zijde kan niet geheel gezegd worden van de wijze, waarop zij heeft gewerkt. Zeker weten we het niet, want wij hebben geen kennis kunnen nemen van de motiven der beslissingen. Ik neem aan, dat de commissie volkomen te goeder trouw en serieus heeft gewerkt, maar het feit heeft zich voorgedaan, dat niet tegenover alle kandidaten op precies dezelfde wijze is opgetreden. Sommige tandtechnici, die inlichtingen vroegen, zijn gehoord en hebben nadere inlichtingen gekregen en hebben deze zelf verstrekt.

Aan anderen, die geen vragen hebben gesteld, is ook niet verzocht nadere inlichtingen te geven. Een omschrijving van de benodigde bewijsstukken bestond niet. Dat alles heeft ten gevolge gehad, dat er geen gelijke behandeling van de groep tandtechnici heeft plaats gehad. Over sommigen is alsnog, na het hooren van de belanghebbenden, een gunstig advies uitgebracht, terwijl anderen niet in de gelegenheid zijn gesteld hun zaak nader te verdedigen. We hebben kennis kunnen nemen van het feit, dat van de 153 aanvragers 34 het visum verkregen, terwijl er 119 zijn afgewezen. Op welke gronden, is niet bekend. Een gevolg van deze uitspraak is, dat er opnieuw een groote onrust en gevoel van onrecht is ontstaan bij de afgewezenen. Daarom acht ik het juist van de commissie ad hoc dat zij tot de conclusie is gekomen, dat hier nog wat gedaan moet worden. Zij meent twee wegen te kunnen bewandelen en geeft aan, dat ten eerste zou kunnen worden ingesteld een hoogere instantie, een instantie van beroep, en zegt ten tweede: wij zouden een objectieven maatstaf voor de beoordeling kunnen instellen door aan de kandidaten een examen te doen afnemen.

Mijnheer de Voorzitter! Zoo juist als ik een hogere instantie vind, zoo onjuist acht ik het om den tandtechnici alsnog een examen af te nemen. Het betreft hier menschen, die al jaren in de practijk zijn, die de theorie vergeten hebben. Maar een examen heeft ook nog dit nadeel voor de betrokkenen, dat daarvan zoo ontzettend veel voor hen afhangt. Een groot gedeelte van degenen, die zich ten tweeden male hebben aangemeld, hebben niet de bevoegdheid gekregen zich als tandheelkundige te vestigen.

Hieronder zijn menschen, die op een zekeren leeftijd gekomen zijn en die, met het oog op het oorspronkelijk gunstig advies en het verkregen visum, zich een bestaan hebben veroverd, maar die zich in schulden hebben moeten steken om zich te kunnen inrichten. In één woord, voor die menschen en hun gezinnen hangt van het verkrijgen van het visum hun geheele bestaan af. Wanneer wij dit nu afhankelijk stellen van den uitslag van een examen, begrijpen wij, dat die menschen uiterst nerveus kunnen zijn, vooral waar de kans ook maar één keer gegeven wordt. Ik geloof, dat wij de afgewezen tandtechnici dan voor een zeer moeilijke taak zullen stellen. En ik meen, dat alle Kamerleden het wel met mij eens zullen zijn, dat als wij zelf weer eens voor een examen werden gesteld, het wel zou blijken, dat ook wij veel van het oorspronkelijk geleerde hebben vergeten. En dan denk ik aan de spreuk: Wat gij niet wilt, dat u geschiedt, doe dat ook aan een ander niet.

Daarom ben ik van overtuiging, dat wij deze menschen, die al jaren in de practijk zijn, voor wie er zoo ontzaglijk veel van afhangt voor hun levensbestaan, niet voor het feit moeten stellen, dat zij opnieuw een examen moeten afleggen.

Ik ondersteun dus de eerste conclusie van de commissie, wat betreft een hogere instantie van beroep, en hoop, dat de Kamer er zich mede zal vereenigen om de afgewezenen alsnog in de gelegenheid te stellen gehoord te worden en hun een kans te geven, als ze aan de vereischten der wet voldoen, zich als tandheelkundigen te vestigen.

De heer L a n g m a n: Mijnheer de Voorzitter! Niet dat ik oppositie ga voeren tegen de conclusie van de commissie ad hoc. Integendeel, mijn instemming wil ik uitspreken met het resultaat, waartoe het onderzoek haar gebracht heeft, en dat eenstemmig. Dit verhoogt de waarde van de conclusie. Eerlijk gezegd had ik ook niet anders verwacht.

Het zou toch ook al te wreed zijn geweest niet alleen, doch onbillijk er bij, om nu niet te spreken van onrecht aangedaan, als zonder meer gevolg werd gegeven aan de uitspraken van de commissie, ingesteld naar de wet van 30 December 1926.

Ik zou mij ook niet hebben kunnen voorstellen, dat de Minister van Arbeid, Handel en Nijverheid zich zonder meer bij de uitspraak van deze commissie had neergelegd, te meer als ik lees, wat Zijn Excellentie in de vergadering van 26 Mei 1926, bij gelegenheid van de interpellatie van mevrouw de Vries—Bruins, hier in de Kamer heeft

gezegd, gelijk dat te vinden is op bladz. 1222, 2de kolom, van de *Handelingen* van de Kamer van dat jaar. Het ging over de derde, door de interpellatie gestelde vraag: het bevorderen van zoodanige maatregelen, dat de gevaren voor de volksgezondheid, door de wijze van uitvoering van bovengenoemde wet in het leven geroepen, zooveel mogelijk kunnen worden weggenomen. En de Minister zeide:

„Door het resultaat der uitvoering loopen de belangen der volksgezondheid geen gevaar. Ik kan dat bovendien om een andere reden verzekeren. De bevoegdverklaarden treden niet krachtens de bevoegdverklaring op, zij worden niet, zooals de geachte interpellante het populair uitdrukte, „op de Nederlandsche menschheid losgelaten”, maar zij hebben het beroep reeds sinds jaren uitgeoefend en dat wel, als ik mij eens op mijn beurt populair mag uitdrukken, zonder ongelukken aan te richten, anders zou dat zeker aan den dag zijn getreden. Dat zegt immers in dit opzicht meer dan een enkel diploma. Ik herhaal, dat de verklaringen zeer nauwkeurig zijn onderzocht, zij zijn meer dan eens, ondanks een bevredigenden inhoud, onvoldoende geacht, omdat men den berichtgever niet zonder meer als autoriteit ten deze dorst erkennen. Hoe bij dezen gang van zaken de belangen der volksgezondheid zouden zijn geschaad, is niet aanstonds duidelijk.”

Waar nog blijkt, dat de commissie, zacht uitgedrukt, zeer eenzijdig is samengesteld geweest. Zij toch bestond uit twee tandartsen, twee tandtechnici en een jurist; vier van de vijf leden waren belanghebbenden, in dien zin belanghebbend, dat zij er belang bij hebben, dat het getal tandtechnici — de twee leden tandtechnici van de commissie waren op deze wijze reeds safe gesteld — aan wie de bevoegdheid tot het uitoefenen van de volledige tandprothese verleend wordt, zoo klein mogelijk is.

Een mensch is nu eenmaal een mensch, ook een tandarts.

Het zou, dunkt mij, daarom veel verstandiger geweest zijn en het had niet een verkeerden schijn gewekt, als de commissie samengesteld was geweest op de wijze b.v. zooals de medische medewerker van de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* dat indertijd heeft bepleit: een jurist, een arts, een tandarts, een tandtechniker en een leek, een gewoon burger dus.

Behalve de samenstelling van de commissie is er nog een klacht. Deze betreft de wijze, waarop aan de belanghebbenden is medegedeeld de uitslag van het onderzoek. Motieven worden niet genoemd. Op zijn zachtst uitgedrukt, gaat men toch een conclusie motiveren, vooral in het geval, dat eerst de bevoegdheid wordt verleend en daarna weer wordt ingetrokken. Men heeft er dan toch recht op, dat de gronden worden aangegeven. Men kan hier toch niet met een kennisgeving en een doorhaling van den inspecteur van de volksgezondheid volstaan. Stel u eens voor, Mijnheer de Voorzitter, dat deze stelregel

hier gevolgd werd; er zou geen waarde aan een conclusie worden gehecht. Het wekt den schijn — ik zeg den schijn en ik zeg niet, dat dit werkelijk geschied is, daarvoor heb ik geen enkel bewijs — alsof er iets gebeurd is, dat niet door den beugel kan. Als nu nog de motiveering, zeg in dit geval de notulen van de vergaderingen aan de leden dezer Kamer waren overgelegd, doch daartegen maakt de commissie unaniem bezwaar. De Minister zegt in zijn Nota, ingezonden 12 Januari 1928, hoewel deze Nota niet gedagteekend is: het verslag van de commissie is reeds aan de Kamer gezonden, alsof in dat verslag iets meer stond dan de vermelding van de namen van hen, aan wie het tweede visum verleend is en aan wie het eerste visum ontnomen is. Vanwaar die geringe mededeeling? Er is toch zeker niets te verheimelijken? Waarom dat geheimzinnig gedoe?

Nog iets, Mijnheer de President, de aantallen. Als ik mij niet vergis, meen ik, dat eerst aan 159 personen de bevoegdheid is verleend op grond van de wet en na onderzoek. Van de 152, die aangevraagd hebben om een tweede visum, althans de benooidigde stukken daartoe hebben ingezonden, zijn er slechts 34, die de bevoegdheid hebben behouden.

Op 118 verzoeken is afwijzend beschikt.

Het gaat mij bijna duizelen. Zoovelen, op grond van een onderzoek van de ingezonden bescheiden, ontvangen de bevoegdheid, zoo weinigen (32) blijven, op grond van een onderzoek, er over.

Geen wonder, dat dit doen ontstemming heeft verwekt.

Hier kan gevraagd: welke zijn de maatstaven, welke zijn aangelegd en bij het eerste onderzoek en bij het tweede? Deze maatstaven liggen toch zeker in de wet? Hier moet zeker meer licht komen.

Die 159, op grond van de goedkeuring hunner stukken, hebben zich ingericht, en nu wordt aan zoovelen, aan 4/5, de bevoegdheid ontnomen. Wat moeten die menschen nu beginnen, of worden ze door de commissie schadeloos gesteld?

En deze menschen oefenden dit vak uit zonder schade te doen aan de volksgezondheid. Zij doen menigmaal het goedkooper dan de tandartsen.

Ik weet niet, Mijnheer de Voorzitter, of u wel eens met deze menschen in aanraking is geweest. Ik heb helaas wel eenige ervaring. „Helaas” in dezen zin, dat ik wel onder behandeling ben geweest, eerst van den baas, daarna van den knecht, „den leek”. Ik pleit niet voor mijn tandtechniker, over wiens behandeling ik zeer tevreden ben en die de goedkeuring heeft verkregen.

De voorgestelde conclusies. Er worden nu eigenlijk twee voorgesteld. Beide dienende om het rechtsgevoel van de belanghebbenden zooveel mogelijk alsnog te bevredigen. En de commissie ad hoc meent, dat dit kan geschieden of door het instellen van een beroepsinstantie, of door dengenen, die in tweede instantie niet bevoegd verklaard zijn, alsnog gelegenheid te geven zich te onderwerpen aan een examen.

Ik ben niet voldoende bevoegd te oordeelen over het betere van het een of van het ander. Doch ik wil mij beroepen op wat de heer dr.

Jongsma, te Groningen, in zijn adres van 23 Maart 1928 omtrent deze twee zegt, die juist wijst op de bezwaren, waarop mevrouw Bakker—Nort zoeven gewezen heeft, dat men niet onderworpen moet worden aan een examen, maar dat een nieuwe beroepsinstantie moet worden ingesteld.

In elk geval, er moet iets gedaan worden om het rechtsgevoel zoo veel mogelijk te bevredigen. Er moet recht gedaan worden om de onbillijkheid weg te nemen.

De heer H e r m a n s: Mijnheer de Voorzitter! Door toevallige omstandigheden ben ik in aanraking gekomen met eenige personen, die zich door de beslissing van de commissie voor de volledige tandprothese onbillijk bejegend achten. De gevallen van deze personen hebben bijzonder mijn aandacht getrokken en daarom heb ik mij de moeite getroost er een onderzoek naar in te stellen, ook door onpartijdige menschen te raadplegen.

Ik heb heel sterk den indruk gekregen, dat in deze gevallen, door welke oorzaken dan ook, onbillijke beslissingen zijn genomen. Uit mijn onderzoek is b.v. gebleken, dat het visum is toegekend aan personen, van wie zelfs in eigen vakkring werd betwijfeld, of zij daarop recht konden doen gelden, terwijl omgekeerd het visum werd geweigerd aan personen, van wie elke collega overtuigd was, dat op zijn aanspraken niets viel af te dingen. De aanvragers van het visum moesten voldoen aan twee eischen: zij moesten bekwaam zijn voor het uit te oefenen beroep en verder moesten zij dat beroep reeds zelfstandig hebben uitgeoefend vóór 10 Juni 1913. Uit een paar gevallen is mij nu gebleken, dat geen twijfel mogelijk was aan het voldoen van den eersten eisch, n.l.: aan de bekwaamheid van de personen; hiervoor waren verschillende bewijzen overgelegd, o.a. afdoende verklaringen van te goeder naam en faam bekend staande tandartsen, in één geval zelfs een volkomen afdoende verklaring van den geneesheer-directeur van een onzer groote ziekenhuizen. Aan de ook in vakkringen algemeen erkende bekwaamheid van de aanvragers was dan ook geen twijfel gewettigd. Aan den eersten, den principiëelen eisch, was dus voldaan.

Nu kwam echter de tweede eisch, die van formeelen aard, of n.l. de aanvragers ook de volledige tandprothese hadden uitgeoefend reeds vóór den in de wet genoemden termijn. Ook hiervoor waren door de aanvragers verschillende bewijzen aan de commissie overgelegd. Een der aanvragers was b.v. reeds vóór 1913 als plaatsvervanger opgetreden achtereenvolgens van twee tandartsen en had talrijke verklaringen overgelegd van door hem reeds in 1912 of daarvóór behandelde patiënten. Zijn mijn inlichtingen nu juist, dan werden al deze verklaringen onvoldoende geacht, omdat één daarvan niet sloeg op de volledige tandprothese en een andere als waardeloos werd beschouwd wegens een bepaalde woordkeuze, die anders was bedoeld. Gevallen als deze schijnen geen uitzonderingen te zijn. Wij zien hier, hoe het een groote fout is geweest, dat de aanvragers niet door de commissie zijn gehoord. Ware dat wel geschied, dan hadden verschillende personen

menig misverstand kunnen ophelderen; dan hadden zij hun bewijzen nader kunnen toelichten en ik ben er van overtuigd, dat dan met betrekking tot de aanvragen van verschillende personen een geheel andere beslissing zou zijn genomen.

Het verwondert mij dan ook geenszins, dat de commissie uit de Kamer, die de ingekomen bezwaarschriften te onderzoeken had, eenstemmig tot de conclusie is gekomen, dat alsnog een weg moet worden gevonden om het rechtvaardigheidsgevoel dezer menschen te bevredigen.

Nu zijn door de commissie twee wegen aangewezen: òf het instellen van een beroepsinstantie, òf het onderwerpen van de afgewezen aanvragers aan een examen. Ik weet niet, Mijnheer de Voorzitter, of er nog een andere weg is, maar als deze twee wegen alleen maar mogelijk zijn, moet het, dunkt mij, vanzelfsprekend zijn, dat men overgaat tot het instellen van een beroepscommissie en niet, dat men deze menschen onderwerpt aan een examen.

De meeste afwijzingen zijn klaarblijkelijk geschied, omdat niet bezwen was, dat de betrokkenen vóór een bepaalden datum de volledige tandprothese hadden uitgeoefend, en nu dunkt mij, dat dit een geval is, waarover een examencommissie al heel moeilijk kan oordeelen. Dat is een zaak, die opgedragen moet worden aan een andere commissie, die uiteraard anders moet worden samengesteld, en dan zijn tegen het opleggen van een examen nog wel andere bezwaren aan te voeren, o.a. dat hierdoor tegenover de betrokken tandtechnici, die wellicht om formeele redenen zijn afgewezen niet gelijk gehandeld wordt als tegenover hen, aan wie het visum werd toegekend, en in de tweede plaats, dat een examen op reeds gevorderden leeftijd en na jarenlange practijk, wegens allerlei omstandigheden, en speciaal voor de tandtechnici, eigenaardige bezwaren meebrengt en ook niet voldoende waarborgen biedt.

Op grond van dit alles kan ik mij vereenigen met de conclusie van de commissie, maar ik hoop, dat, wanneer deze conclusie door de Kamer wordt aanvaard, de heer Minister dan niet zal overgaan tot het onderwerpen van al deze candidaten aan een examen, maar zal instellen een beroepscommissie.

De heer B e u m e r: Mijnheer de Voorzitter! In onderscheiding van de geachte sprekers, die mij voorafgingen, bestaat er bij mij bezwaar tegen de conclusie, welke de commissie heeft voorgesteld. De Kamer is nu voor de vijfde maal bezig met de quaestie van de beroemde tandtechnici en het schijnt, dat ook nu, bij deze gelegenheid, weer algemeen tot uiting moet komen een gevoel, dat de uitvoering ook van het laatste wetje te wenschen heeft overgelaten.

Op welke gronden wordt betoogd, of kan betoogd worden, dat de uitvoering van de wet van 30 December 1926, Staatsblad no. 454, niet deugdelijk is geweest? Ligt de schuld van die onbevredigende uitvoering bij de commissie van advies, die van Regeeringswege is ingesteld om den Minister voor te lichten? Deze vraag moet ontkennend

worden beantwoord, want de commissie zegt in haar verslag uitdrukkelijk, dat er geen reden bestaat om aan te nemen, dat de commissie voor de volledige tandprothese met willekeur of onbillijk te werk zou zijn gegaan; zij heeft integendeel den indruk gekregen, dat genoemde commissie voor de tandprothese met ernst en nauwgezetheid haar taak heeft vervuld. Hierdoor komt dus vast te staan, dat er, naar het oordeel van de commissie uit de Kamer, niet de minste reden is, om aanmerking te maken op de gedragingen van de door de Regeering ingestelde commissie van advies. Indien dus die commissie van advies haar taak goed heeft vervuld en op haar werk geen aanmerking valt te maken, is de slechte uitvoering, waar de commissie uit de Kamer zich over beklagt, te wijten aan den Minister van Arbeid. Die schijnt zich van de adviezen, die voorbereid waren met ernst en nauwgezetheid, zeer weinig te hebben aangetrokken.

Dat dit de bedoeling der Kamercommissie is, staat wel niet zeer duidelijk in haar conclusie, maar, logisch redeneerende, zal men het er uit moeten halen. Ik wensch aan deze critiek evenwel niet mede te doen. Er bestaat voor mij geen reden om te veronderstellen — wellicht kan het later in het debat blijken —, dat de Minister op lichtvaardige wijze van de adviezen der commissie, die zoo uitnemend haar werk verricht heeft, zou zijn afgeweken, en daaruit volgt dus, dat ik niet kan medegaan met de conclusie der commissie. Een bedekte motie van afkeuring aan het adres van den Minister, lokt mij niet aan.

Nu kan men zeggen, dat de bedoeling niet is geweest de gedragslijn van den Minister af te keuren, nadat de houding van de commissie uitdrukkelijk en expresselijk was goedgekeurd, maar dat men louter uiting heeft willen geven aan een sentiment om alsnog te trachten te gemoet te komen aan het onbevredigd rechtsgevoel van belanghebbenden. Het schijnt mij echter een hopelooze taak, er naar te streven het rechtsgevoel van belanghebbenden volledig te bevredigen. De Kamer, die nu al ten minste voor de vijfde maal met deze materie bezig is, kan dit, dunkt mij, al wel hebben ingezien.

Deze zaak is het eerst behandeld, toen het oorspronkelijke wetsontwerp, dat in 1913 wet is geworden, behandeld werd; voor de tweede maal, toen er een nadere voorziening kwam in 1925; voor de derde maal, toen de bekende interpellatie is gehouden, en voor de vierde maal, toen de nieuwe wet is tot stand gebracht, de wet van 30 December 1926. En nu is het minstens de vijfde, zoo niet de zesde maal, dat wij er aan bezig zijn, want de Kamer heeft ook nog een beslissing genomen naar aanleiding van de conclusie der Commissie voor de Verzoekschriften.

Wat stelt de commissie nu voor om alsnog te trachten het rechtsgevoel van belanghebbenden te bevredigen? Daarvoor geeft zij twee wegen aan: een beroepsinstantie of het eischen van een bepaald examen. Dat komt dus hierop neer, dat aanvaarding van de conclusie van de commissie den wensch tot het indienen van een nieuwe wet inhoudt. Indien de conclusie van de commissie wordt aanvaardt, dan zal de wet van 30 December 1926 moeten worden vervangen door

een andere wet, want in deze wet staat uitdrukkelijk wat er gebeuren moest. Men is nu niet tevreden; men eischt, dat boven het advies van de commissie van advies of boven de beslissing van den Minister een beroepsinstantie komt. Dat zal in een nieuwe wet geregeld moeten worden.

Wenscht men een speciaal examen, dan zal ook dit in een wet behoren geregeld te worden. Aanvaarding van de conclusie van de commissie beteekent dus, of met of zonder een afkeuring van het beleid van den Minister, het vorderen van de indiening van een nieuw wetsontwerp.

Ik acht het voor de Kamer beter, dat dit de laatste maal is, dat deze zaak behandeld wordt, en daarom geef ik in overweging niet aan te dringen op het tot stand komen van een nieuwe wet.

De heer de Wilde: Mijnheer de Voorzitter! De geachte laatste spreker is eigenlijk de eenige, die zich principieel verzet heeft tegen de conclusie, waartoe de commissie is gekomen. Ik geloof niet, dat de argumenten, door den heer Beumer aangevoerd, overtuigend zijn. Het is volkomen juist, dat de commissie geen kwaad woord heeft gezegd van de commissie-Limburg, die in dezen den Minister heeft adviseerd. Onze commissie weet ook niet of de Regeering afgeweken is van het advies, dat die commissie gegeven heeft. Wij hebben in het algemeen in onze conclusie gezegd, dat wij aannemen, dat de commissie voor de volledige tandprothese niet willekeurig of onbillijk is te werk gegaan, maar integendeel, dat wij den indruk hebben gekregen, dat die commissie met nauwgezetheid en ernst haar taak heeft vervuld. Die commissie heeft heel wat te onderzoeken gehad.

Toch hebben wij na alles den indruk gekregen, dat er aanleiding is, dat het rechtsgevoel van de menschen, om wie het hier gaat, niet geheel is bevredigd. De heer Beumer moet toch één ding niet vergeten. Het gaat voor vele menschen om een levensbelang, en indien achteraf mocht blijken, dat in vier of vijf gevallen ten onrechte een beslissing is genomen, waardoor zij in financieele moeilijkheden zouden komen, of misschien in armoede zouden worden gestort, dan zou dat inderdaad iets zijn, waarvan onze commissie meende, dat de Kamer het niet over haar kant mag laten gaan. Waar het nu gaat om een levensbelang van vele menschen, meende de commissie in den zin te moeten adviseeren als uit haar conclusie blijkt. Juist is hetgeen de heer Beumer heeft opgemerkt, dat, wanneer de Kamer zich mocht vereenigen met de conclusie van de commissie, en het zou blijken, dat de Regeering daartegen geen bezwaar had, er waarschijnlijk een nieuwe wet zou moeten komen, maar het komt mij voor, dat de Kamer in casu geroepen is, om haar wenschen kenbaar te maken, ook al zou voor de inwilliging daarvan een nieuwe wet noodig zijn. Dit kan moeilijk een bezwaar zijn om deze conclusie te aanvaarden. En wat is nu de zaak? Onze commissie heeft zich wel gewacht, hoewel de verleiding groot was, op de materie zelf in te gaan. De belanghebbenden hebben allerlei pogingen aangewend om de commissie te overtuigen, dat zij verkeerd waren behandeld, maar onze commis-

sie is toch qua talis ondeskundig om de zaak te beoordeelen, evenals de Kamer. Wij hebben dus alleen te vragen, of door de belanghebbenden argumenten zijn aangevoerd van dien aard, dat er aanleiding kon bestaan, de Regeering te verzoeken, de zaak nog eens in nadere overweging te nemen. Er zijn tal van menschen, die geen visum hebben gekregen, terwijl zij het eerst wel hebben gehad, en aan wie het nu geweigerd is, zonder eenige motiveering. Het is onaangenaam, afgewezen te worden zonder eenige motiveering is zeer hard.

Ten tweede is ons duidelijk gebleken, dat er bij verschillende belanghebbenden geen zekerheid bestond omtrent de stukken, die zij moesten indienen. Het is niet onmogelijk, dat belanghebbenden inderdaad stukken hebben gehad, die misschien hadden kunnen leiden tot toekenning van het visum, maar die stukken niet hebben ingediend.

Verder zijn er van al de belanghebbenden maar vier gehoord om zeer speciale redenen, terwijl alle anderen niet zijn gehoord. Zoo kregen dus menschen, die met vrouw en kinderen van hun praktijk moeten leven, en die reeds een visum gekregen hadden, op een goeden dag, zonder gehoord te zijn en zonder eenige motiveering het bericht, dat het visum hun weer was ontnomen. Harder kon het wel niet.

Ten slotte was voor de commissie een argument, dat een objectieve maatstaf heeft ontbroken. De wet geeft geen objectieven maatstaf en daarom zou de commissie willen adviseeren om een examen af te nemen, omdat dit wel een objectieve maatstaf is.

Wanneer een examencommissie wordt benoemd, zou deze een zeker programma moeten opstellen; zulk een programma zou iets objectiefs zijn en de menschen zouden weten waaraan zij zich te houden hebben. Er zijn vele belanghebbenden, die zelf op een examen aandringen.

Zou men een examencommissie instellen, dan zou men echter een zeer verstandige commissie moeten hebben, want er zijn onder de betrokkenen veel, die wel bekwaam zijn, maar die niet meer zouden kunnen voldoen aan een theoretisch examen. Er zijn allicht wel gegraduateerden in ons midden, die niet zouden slagen voor de derde of vierde klasse van het gymnasium. Men heeft dus noodig een verstandige commissie, die niet allerlei theoretische eischen stelt, maar praktische, en die ook de andere zijde van het vraagstuk niet uit het oog verliest. De wet is aangenomen om het publiek te beschermen tegen degenen, die deze werkzaamheden onbevoegd verrichten, en daarom benoeme de Regeering een commissie van deskundigen, die praktische eischen stellen, maar weinig theoretische. Dan kan men de betrokkenen aan een objectieven maatstaf toetsen. Indien alleen een commissie van beroep wordt ingesteld, heeft men ook bij een nieuwe uitspraak weer kans, dat er onbevredigden zullen zijn.

Dat zal alleen dan kunnen verdwijnen, indien wij hebben een objectieven maatstaf.

Ik geloof, dat ik hiermede in het algemeen het standpunt der commissie heb uiteengezet. De heer Langman heeft gezegd, dat de commissie-Limburg niet onpartijdig was. Ik geloof, dat dat een onjuiste uitspraak is geweest. Onze commissie heeft den indruk gekregen, dat

die commissie heeft gestreefd naar objectiviteit, en het is moeilijk, wanneer men deskundigen moet hebben in een commissie, om niet tevens belanghebbenden te hebben. Wij hebben niet den indruk gekregen, dat deze belanghebbenden hebben gezegd: wij zelf zijn veilig en kunnen afwijzen wat wij willen. Integendeel, die commissie heeft er naar gestreefd een zoo goed mogelijke uitspraak te geven. Misschien wil de Minister nader op de quaestie ingaan, want het was van de zijde van den heer Langman geen aanval op onze commissie.

De heer Slotemaker de Bruine, Minister van Arbeid, Handel en Nijverheid: Mijnheer de Voorzitter! In de eerste plaats een enkel woord, dat tevens samenhangt met de wijze, waarop de commissie-Limburg heeft gewerkt.

De heeren Langman en de Wilde hebben de opmerking gemaakt, dat de beslissingen niet zijn gemotiveerd. Ik kan voelen voor dat bezwaar uit psychologisch oogpunt, want de heeren zullen zeker niet tegenspreken, dat een motiveering absoluut niets baten zou, omdat de wet niet voorzag in een instantie van beroep. De heer Hermans meende, dat een groot deel van de afwijzingen geschiedde op grond hiervan, dat de vestiging niet bewezen was. Ik weet niet, of hij voor die stelling bewijzen zou kunnen bijbrengen. De heer Langman heeft er bezwaar tegen gemaakt, dat er zooveel verschil is tusschen de aantallen van de eerst toegelatenen en die van de later toegelatenen en heeft er bij opgemerkt, dat de gebruikte maatstaven niet volkomen bekend zijn. Nu zijn echter die maatstaven volkomen bekend door de wet, door de Memorie van Toelichting en door de toelichting van de zaken hier. Wat betreft de opmerking, dat eerst zooveel en later zoo weinig personen zijn toegelaten, wil ik er toch op wijzen, dat vroeger naar het oordeel van de Kamer de maatstaven veel ruimer gebruikt waren dan de wet had bedoeld; wijs ik bovendien op de schattingen, waarmede men destijds gewerkt heeft, getallen van 10 of 20. Wat betreft de methode, waarmede de commissie heeft gewerkt, heeft mevrouw Bakker—Nort haar onrecht aangedaan door te zeggen: zij heeft niet allen gelijk behandeld, zij heeft sommigen gehoord en anderen niet. Ik geloof zelfs, dat ik haar heb hooren zeggen, dat degenen, die gehoord zijn, toegelaten zijn. Nu wil ik opmerken, dat in mijn Nota, Stuk no. 2, reeds is medegedeeld, dat slechts vier personen extra zijn gehoord op grond van de redenen, die in de Nota heel duidelijk zijn aangegeven. Ik geloof, dat men van willekeur bij de commissie niet mag spreken. Dat brengt mij op de samenstelling van de commissie. Ik betreur het, dat de heer Langman van die samenstelling heeft gezegd, dat zij onbevredigend is, omdat één, n.l. de jurist, geen tandheelkundige kennis heeft en de vier anderen belanghebbenden waren. Ik constateer eerst het eenvoudige feit, dat in de stukken staat, dat vrijwel in elk geval de commissie unaniem geadviseerd heeft, waaruit toch wel schijnt te blijken, dat men het met elkander zakelijk eens kon worden en dat men zich niet door persoonlijke motieven heeft laten leiden.

Ik mag daarbij niet nalaten, een woord van protest te spreken bij deze opmerking van den heer Langman. Nu ik iemand van zoo erkende bekwaamheid, van zoo erkend breedden blik en van zoodanige objectiviteit als mr. Limburg, bereid heb gevonden om voorzitter te zijn van een commissie, die een zoo moeilijk en een zoo ondankbaar werk had te verrichten, nu zou ik het een fout van mij zelf achten, een critiek op zijn persoon en op de leiding van de commissie te laten passeeren, ten eerste, omdat ik daarmede onrecht doen zou aan mr. Limburg en de commissie; 2e. omdat het voor de Regeering wel buitengewoon moeilijk zal vallen, om mannen uit het maatschappelijk leven bereid te vinden belangrijk en onaangenaam werk te doen, wanneer zij de kans loopen achterna op deze wijze te worden bejegend. Ik ben dan ook dankbaar, dat zoowel mevrouw Bakker—Nort als de commissie uit de Kamer gesproken hebben in een geheel anderen geest. Gaarne herhaal ik nog eens de woorden, die reeds door den heer Beumer zijn geciteerd, dat volgens de commissie er geen reden bestaat om aan te nemen, dat de commissie voor de volledige tandprothese met willekeur of onbillijk zou zijn te werk gegaan, en integendeel, dat zij met ernst en met nauwgezetheid haar taak heeft vervuld. Ik voeg er mijnerzijds bij dank, dat deze mannen zich hebben beschikbaar gesteld voor dit moeilijke en ondankbare werk.

Maar nu, en dat is de hoofdzaak, de conclusie. De commissie is van oordeel, dat het wenschelijk is alsnog een stap te doen; en zij geeft de keuze tusschen een instantie van beroep en een examen. Ik zal natuurlijk de stemming van de Kamer afwachten, en wanneer ik tusschen deze twee ga kiezen, wil ik nog eens overwegen welke keuze ik zal moeten doen. Ik wil echter dadelijk zeggen, dat mijn neiging gaat naar het examen, en ik zal zeggen, waarom. In de eerste plaats, omdat een instantie van beroep een groote moeilijkheid met zich brengt. De heer Beumer heeft reeds te recht opgemerkt, dat een instantie van beroep slechts zou kunnen worden ingesteld bij de wet, omdat de tegenwoordige wet heeft uitgewerkt. In de tweede plaats zou die instantie van beroep zijn een critiek op de manier, waarop de vorige commissie heeft gewerkt. En in de derde plaats zal deze nieuwe commissie staan voor precies dezelfde moeilijkheid als de commissie-Limburg, ten gevolge waarvan haar voortreffelijk werk geen bevrediging heeft kunnen wekken. De eigenlijke oorzaak daarvan is door de commissie genoemd in deze woorden: er is in de wet een zeer subjectieve maatstaf aangenomen en de voorschriften, die in het eenig artikel der wet worden gegeven, kunnen gemakkelijk bij de uitvoering een zeker gevoel van willekeur teweegbrengen. Als ik den gedachtengang goed begrijp, dan is hij deze: de commissie heeft haar werk zoo goed gedaan als zij kon, met de gegevens en vooral met den maatstaf, waarmede zij werken moest. Er blijft echter bij dien maatstaf gevaar voor onbevredigdheid, want deze maatstaf is en blijft subjectief. Ik neem nu de wijze, waarop de gegadigden hun bekwaamheid moesten bewijzen. Die moesten zij bewijzen door een diploma, als zij konden, maar anders door getuigenissen van personen.

Nu spreekt het vanzelf, als een getuigenis van een persoon gelden zal, dat men dat getuigenis weegt, en op het moment, waarop dat getuigenis gewogen wordt, schiet het subjectieve element er in. Ik geloof dan ook, dat de moeilijkheden alleen zullen verdwijnen, wanneer in de plaats van het subjectieve element, dat tot nu toe steeds gewerkt heeft, een objectief element komen kan. Ik voeg hieraan toe, dat, wanneer ik dezen weg insla, ik de commissie-Limburg in geen enkel opzicht desavoueer.

Wat is mijn gedachte ter verdediging van het examen?

Mevrouw Bakker—Nort heeft opgemerkt, dat men zijn theoretische kennis toch na eenigen tijd vergeet en zij heeft zelfs gevraagd, of de geachte leden van deze Kamer op dit oogenblik wel zouden slagen voor examens, die zij vroeger hebben gedaan. Ik moet opmerken, dat van deze gegadigden eventueel niet zal worden gevraagd examens omtrent studie-onderwerpen, waarmede zij indertijd zijn bezig geweest. Wanneer mevrouw Bakker—Nort de vraag parallel had willen stellen, had zij zoo moeten luiden: of de Kamerleden in staat zouden zijn op dit oogenblik practisch examens als Kamerlid af te leggen, en ik vertrouw, dat zij daartoe alle honderd volkomen in staat zijn!

Naar mijn meening zou zeker niet een theoretisch examen moeten worden ingesteld, maar zou het moeten treden in de plaats van de thans subjectief waardeerbare gegevens, waarop met name de bekwaamheid is vastgesteld.

Gelijk ik zoeven zeide, zal ik afwachten de conclusie, waartoe de Kamer komt, maar aanvankelijk is mijn neiging om, wanneer de Kamer met de conclusie meegaat, mijnerzijds mee te gaan met de tweede helft van de conclusie der commissie.

De heer L a n g m a n: Mijnheer de Voorzitter! Ik zou niet ten tweeden male het woord hebben gevraagd, indien niet het antwoord van den Minister mij daartoe noopte. Het spijt mij, en het zou mij blijven spijten, indien ik den indruk had gewekt, alsof ik een blaam zou willen werpen op de commissie, ingesteld krachtens de wet van 30 December 1926, en met name op den jurist, die in die commissie zitting had.

Het spijt mij, en daartegen wil ik op het oogenblik protesteeren, dat de Minister er vooral den nadruk op heeft gelegd, alsof ik een blaam zou hebben geworpen op mr. Limburg. Mijn bezwaar was niet, dat een jurist in die commissie zitting had; integendeel, ik heb juist met instemming aangehaald de meening van den medischen medewerker van de *Nieuwe Rotterdamse Courant*, die meende, dat het juist zoo goed was, dat ook een jurist in die commissie zitting had. Intusschen, als de indruk is gewekt, alsof ik een blaam wilde werpen op de commissie, en met name op mr. Limburg, dan wil ik dat gaarne terugnemen. Toch, al acht ik natuurlijk den heer Limburg heel hoog, kan ik niet onderdrukken het gevoel, dat de commissie eenzijdig was samengesteld. Immers, van de 5 leden waren er, behalve de jurist, 4, van wie zeker kan worden gezegd, dat zij er belang bij hebben, dat het getal dergenen, die de tandheekkunde beoefenen, geringer wordt. Ik geef

hiervan niet de schuld aan de leden van die commissie; dien menschen treft geen blaam. Ik heb alleen willen zeggen, dat naar mijn meening de commissie eenzijdig was samengesteld, en verder heb ik geen conclusie getrokken. Daarom meen ik, dat de Minister geen reden had om te protesteeren tegen hetgeen ik in het midden heb gebracht.

De heer H e r m a n s: Mijnheer de Voorzitter! Van de twee wegen, die de commissie heeft aangewezen, heeft haar voorzitter meer speciaal verdedigd de instelling van een examencommissie, en de Minister heeft met dat denkbeeld sympathie betuigd. Wanneer de examencommissie zal zijn samengesteld, op de wijze, als de heer de Wilde bedoelde, en zij op die manier zal werken, dan zijn inderdaad vele mijner bezwaren daartegen opgeheven. Maar ik zou den Minister nog een enkele vraag willen doen. Wanneer wordt overgegaan tot het instellen van een examencommissie, zullen dan alle afgewezenen alsnog aan een examen worden onderworpen? Er zijn nu verschillende personen afgewezen op grond van het feit, dat getwijfeld werd, of zij vóór 10 Juni 1913 de volledige tandprothese uitoefenden. Het komt mij voor, dat op de door mij aangevoerde gronden ook deze personen alsnog aan een dergelijk eenvoudig examen moeten worden onderworpen. Dan kan ik mij volkomen vereenigen met hetgeen de heer de Wilde en de Minister hebben gezegd.

De heer B i j l e v e l d: Mijnheer de Voorzitter! Bij de gehouden discussies is een en ander maal door den Heer Beumer en den Minister gezegd, dat, wanneer de conclusie der commissie zou worden aangenomen, een nieuwe wet noodig zou zijn. Het komt mij aanvankelijk voor, dat dat alleen noodig is, wanneer sprake is van een beroepsinstantie, niet wanneer de Minister alleen besluit, eventueel een examen af te nemen. Immers de wet van 30 December 1926 zegt: „Onze Minister beslist niet, dan nadat hij advies heeft ingewonnen van een commissie.” Is dat advies ingewonnen, dan is de Minister daarna volkomen vrij om zijn beslissing te nemen, op de wijze en na het inwinnen van andere adviezen en het laten afleggen van proeven zooals hij zelf zal meenen. Zoolang de wet nog geldt — en ik wijs er op, dat door de laatste alinea van de wet van 30 December 1926 deze wet nog altijd geldt, immers nog bepaald moet worden de termijn, waarbinnen het recht van den Minister, om op later hem onjuist blijkende beslissingen terug te komen. Maar dat doet de Minister op de hem het best voorkomende wijze en zonder dat een wet daarvoor noodig is. Komt hij tot de conclusie, dat een examen een juisten maatstaf zal geven voor de beoordeeling van aanvankelijk hem onjuist voorkomende beslissingen, dan kan hij dat doen, zonder dat een wet daarvoor noodig is, en dan behoeft de Kamer daarmede niet opnieuw lastig gevallen te worden. Maar de instelling van een beroepsinstantie van de beslissingen van den Minister, genomen geheel conform de regelen, door de wet gesteld, acht ik niet juist; dat zal dus uit de conclusie der commissie moeten worden geëlimineerd.

De heer **B e u m e r**: Mijnheer de Voorzitter! Ik wensch alleen met een enkel woord te antwoorden op hetgeen de heer Bijleveld hier op het laatste oogenblik in het midden heeft gebracht. Zijn theorie komt mij uitermate gevaarlijk voor en ik wil wel zeggen, dat ik er ten sterkste tegen protesteer. Op zich zelf acht ik het mogelijk, dat een Minister, die in volle vrijheid een beslissing heeft genomen, liggende binnen den kring van zijn werkzaamheid en zijn bevoegdheid, later een andere beslissing neemt. Maar ik acht het uitgesloten, dat, indien een regeling voor de derde maal in de Kamer komt en voor de derde maal in een wet wordt vastgelegd wat er gebeuren moet, en indien dan in die wet staat, dat een commissie van advies in het leven geroepen wordt en de Minister, na van dat advies te hebben kennis genomen, beslist, dat dan zonder wijziging van de wet een wijziging van de gevallen beslissing mogelijk zou zijn door het instellen van een beroepsinstantie, of dat de Minister zich er toe zou zetten om opnieuw beslissingen te geven, na een examen te hebben laten afnemen. Een Minister moet wel begrijpen dat, wanneer een zaak voor de derde maal bij de wet geregeld wordt, allereerst rekening moet gehouden worden met de wet en niet gepoogd moet worden, buiten de wet om, nog weer een beslissing te nemen, zelfs niet door middel van een examen. Althans in dit geval wensch ik geen examen en in geen geval een examen buiten de wet.

De heer **B o o n**: Mijnheer de Voorzitter! Het is met deze geschiedenis, zooals de heer Beumer gezegd heeft, een tragische quaestie; of beter gezegd: ze wordt belachelijk. Wij hebben na alle misère ten slotte gekregen een commissie-Limburg, die voortreffelijk was samengesteld. Ik zeg dit in tegenstelling met den heer Langman, zoowel wat de personen betreft als de qualiteiten, die zij bezat. Die commissie heeft nu een uitspraak gedaan en is gekomen tot de bevoegdverklaring van een aantal menschen, eenigszins overeenstemmende met het aantal, dat destijds in de Kamer is genoemd. Dat wij in een impasse zijn geraakt, is natuurlijk te danken aan het Departement. Ik zeg niet aan dezen Minister, die is schuldeloos, maar aan zijn voorganger. Er waren toen tal van menschen, barbiers, krullenjongens, die in 1913 nog niet den leeftijd hadden van 18 jaar, die plotseling bevoegd zijn verklaard. Dat was belachelijk. Nu hebben wij een commissie gekregen, die het onderzoek heeft ingesteld en die een psychologische fout heeft begaan, door de menschen, aan wie iets zou worden ontnomen, niet van te voren te hooren. Wanneer die menschen gehoord waren, ben ik persoonlijk overtuigd, dat de uitslag niet zooveel anders zou zijn geweest, want zij hadden alle gunstige certificaten, die zij bij elkaar konden krijgen, natuurlijk aan die commissie ingeleverd. Het resultaat zou niet veel anders zijn geweest, maar psychologisch zou het een anderen indruk hebben gemaakt, als zij geroepen waren, in de gelegenheid waren gesteld, alsnog stukken in te leveren, en gehoord hadden op welke motieven zij waren afgewezen. Daarom gevoel ik iets voor wat door verschillende sprekers is gezegd: al waren het er

maar drie of vijf, die onjuist zijn beoordeeld, het zijn menschen, die voor hun leven uit hun brood gestooten worden, laat alsnog een weg worden gevonden, om herstel te geven. Wat de beroepsinstantie betreft, daarvoor gevoel ik niets. Men zou moeilijk kunnen krijgen vijf hoogstaande mannen, die zouden zeggen: wij zullen dat werk nog eens doen. Wij zouden niet weten, wie wij moeten hebben, want een betere commissie is niet te vinden. De Minister zou geen menschen kunnen krijgen, die het nog eens zouden willen overdoen, met de kans, dat de Kamer weer zou komen en zeggen: het is niet goed, want er blijft altijd een groot aantal ontevreden over. Ieder, die afgewezen wordt, acht zich onrechtmatig benadeeld.

Wat dus overblijft, is, dat er alsnog een practisch examen wordt ingesteld door bekwame, — dat is duidelijk — hoogstaande mannen, maar tevens mannen, die weten, dat zij een practisch examen moeten afnemen en niet weer moeten komen met een theoretisch examen, waarbij, dat staat wel vast, alle candidaten zouden zakken. Indien dit geschiedt, zal de Minister een juisten weg volgen, maar dan zal de Minister ook nog iets anders moeten doen. Want na de bevoegdverklaringen hebben wij weer de geschiedenis gekregen, dat er rechters zijn, die een uitspraak hebben gedaan over datgene, wat eigenlijk volledige tandprothese was. Degenen, die bevoegd zijn verklaard, mogen alles doen, zij mogen in den mond werken en wanneer er maar vervanging plaats heeft, mogen zij de moeilijkste behandeling doen, maar wanneer zij een melktand van een kind trekken, kunnen zij voor den rechter worden geroepen en worden veroordeeld. Ik heb laatst nog een geval meegemaakt met een veroordeeling tot een maand hechtenis, wat, in het geval, dat ik nu op het oog heb, door den rechter in hooger instantie ten minste nog is veranderd in een boete. Dat is geen toestand.

Wanneer wij hier hebben gekregen een klein aantal menschen, en het zal een klein aantal blijven, die bevoegd zijn verklaard, dan behoort in de wetswijziging, die de Minister zal brengen, ook vast te staan, dat zij inderdaad de tandheelkunde kunnen uitoefenen en behoort vast te staan wat zij kunnen doen, maar dan moeten zij er niet aan blootstaan, dat zij ieder oogenblik voor den rechter kunnen worden geroepen.

Men heeft het toch in het buitenland gezien, dat degenen, die een aantal jaren de praktijk hebben uitgeoefend, zelfs den titel van tandarts hebben gekregen en volkomen bevoegd zijn verklaard. De tandheelkunde bijv. in Duitschland staat toch in dit opzicht waarlijk niet lager dan in Nederland, ik vermoed eerder, dat zij hooger staat. Ik zou den Minister toch wel willen vragen of hij niet wil overwegen of hij voor dit kleine aantal menschen, dat nu de bevoegdheid zal krijgen, wil vastleggen, dat zij dan ook volledige bevoegdheid krijgen, en in het vervolg gevrijwaard zijn, dat zij voor den rechter worden geroepen, en dat dus diegenen, van wie dan vaststaat, dat zij bekwaam zijn, ook volledig bevoegd zullen zijn.

De heer Slotemaker de Bruine, Minister van Arbeid, Handel

en Nijverheid: Mijnheer de Voorzitter! Ik geef er den heer Langman gaarne acte van, dat hij geen oogenblik bedoeld heeft een blaam te werpen, hetzij op den voorzitter, hetzij op de vier andere leden der commissie.

Wat de quaestie betreft, door den heer Bijleveld opgeworpen, hoewel ik geen jurist ben en met de daaruit volgende bescheidenheid zal spreken, wil het mij voorkomen, dat nu ik eenmaal heb beslist — ik neem de woorden der wet —, de wet heeft uitgewerkt en ik zou dus op dit oogenblik geneigd zijn mij aan de zijde van den heer Beumer te scharen.

Waar het om te doen moet zijn — en ik denk, dat de geheele Kamer het daarmede eens is — dat is: te zorgen, dat nu de quaestie uitgemaakt wordt voorgoed; wat de commissie heeft voorgesteld, trekt mij daarom aan, omdat ik hoop, dat daardoor de oorzaak zal worden weggenomen, die ons tot nu toe telkens min of meer onbevredigd heeft gelaten, nl. het subjectieve element. Ik erken intusschen gaarne, dat de heer Hermans een punt heeft aangeroerd, waaraan ik nog eens zeer bepaaldelijk mijn aandacht zal moeten geven. Ik wil wel zeggen, dat ik aanvankelijk reeds er aan gedacht heb, dat deze moeilijkheid er ook is. Het subjectieve element, dat ik noemde, geldt immers veel meer van de bekwaamheid dan van de vestiging en ik zal dus dat tweede element zeker nog eens ernstig bekijken.

Ik deel den heer Hermans overigens gaarne mede, dat, wat de samenstelling en de taak der examencommissie betreft, ik geheel denk in de lijn, door mr. de Wilde zooeven getrokken.

Of ik bereid ben om dan meteen in een eventueel wetsontwerp voor te stellen, aan die personen den titel tandarts te geven? Aanvankelijk niet, Mijnheer de Voorzitter. De heer Boon heeft dat gevraagd en nu zou ik toch zeggen, dat dit heel ongewenscht zou zijn. Men is begonnen met de beperkte tandprothese; toen de Kamer ontdekte, dat men er daarmee niet kwam, heeft men gekregen de volledige tandprothese. Daarop zijn twee wetten gebaseerd geweest; de inhoud van die formule is uitvoerig in de Kamer besproken; maar de bedoeling was niet, dat de betrokkenen zouden zijn tandartsen. Ik ben op het oogenblik dus nog weinig geneigd om te gaan in de richting, waarin de heer Boon sprak; ik geloof, dat genoeg gedaan wordt in de wet, die wij hebben gekregen terwijl ik Minister was, en die poogde een zuivere uitwerking te geven aan de wet, die er was toen ik optrad. Wanneer wij pogen die zuivere en bedoelde uitwerking te krijgen, dan is daarmede mijns inziens de zaak getermineerd. Ik kan dan althans op dit oogenblik niet heel veel hoop geven, dat ik in de lijn van den heer Boon verder denken zal.

De Voorzitter: De conclusie in een zaak dient toch in zich zelf volledig aan te geven, wat de Kamer wenscht. Het komt mij daarom voor, dat het goed zal zijn in den laatsten regel na „beide” in te voegen: „in de laatste alinea van het Verslag”.

De commissie deelt mij mede, dat zij deze invoeging aanbrengt. De beraadslaging wordt gesloten.

De gewijzigde conclusie van het Verslag der Commissie, thans strekkende „om den Minister van Arbeid, Handel en Nijverheid te verzoeken, maatregelen voor te bereiden, waardoor uitvoering van één der beide in de laatste alinea van het Verslag aangegeven oplossingen mogelijk zal zijn”, wordt aangenomen met 68 tegen 5 stemmen.

Vóór hebben gestemd mejuffrouw Westerman, de heeren van der Waerden, Hermans, van de Bilt, Visscher, van Voorst tot Voorst, dr. de Visser, Krijger, Duymaer van Twist, van Rappard, J. J. C. van Dijk, Snoeck Henkemans, IJzerman, Brautigam, Vliegen, Kersten, van Schaick, Tilanus, van Vuuren, Oud, de Wilde, Marchant, van Rijckevorsel, Lingbeek, van der Sluis, van den Heuvel, Kleerekoper, Bomans, van Zadelhoff, Fleskens, Aalberse, Ebels, Arts, K. ter Laan, Gerhard, J. ter Laan, Albarda, J. B. van Dijk, Hiemstra, Drop, mejuffrouw Groeneweg, de heeren Moller, van Rijzewijk, Suring, Rutten, Kuiper, Kampschöer, Deckers, van Sasse van Ysselt, mejuffrouw Meijer, de heeren van Aalten, Boon, Loerakker, Staalman, Cramer, Veraart, Wintermans, Zandt, Lovink, mevrouw Bakker—Nort, de heeren van der Heide, Bulten, mevrouw de Vries—Bruins, de heeren Nolens, Kortenhorst, Bijleveld, Langman en de Voorzitter.

Tegen hebben gestemd de heeren Zijlstra, Heemskerck, Beumer, van Gijn en Schouten.

NAAR AANLEIDING VAN HET IN DE TWEDE KAMER
VERHANDELDE ZOND HET HOOFDBESTUUR DER
NED. MIJ. TOT BEV. DER TANDHEELK.
HET VOLGENDE REQUEST.

Aan Zijne Excellentie
den Minister van Arbeid, Handel & Nijverheid

hebben ondergeteekenden, B. R. Bakker, tandarts, lector aan de Rijks-Universiteit te Utrecht, en J. A. Salomons, tandarts, te Amsterdam, respectievelijk voorzitter en secretaris der Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheekunde, goedgekeurd bij Koninklijk Besluit d.d. 27 Augustus 1914, No. 10, de eer te berichten.

d a t zij met belangstelling kennis hebben genomen van het door Zijne Excellentie en door de leden der Tweede Kamer gesprokene bij de behandeling der conclusie omtrent het adres der heeren E. Frenkel en J. P. Endenburg, in zake de toepassing van de Wet van 30 December 1926,

d a t zij in het bijzonder nota namen van het voornemen van Zijne Excellentie, om het, door het aanvaarden der conclusie, aan Zijne Excellentie gerichte verzoek in te willigen, door de laatste van de in de betrokken alinea genoemde oplossingen, het instellen van een examen voor tandtechnici, voor te bereiden,

d a t zij, hoewel zij deze dusgenoemde oplossing niet juist kunnen achten, niettemin haar eenmaal als onontkoombaar aanvaarden, haar althans gaarne op de huns inziens meest juiste wijze zagen uitgewerkt,

d a t zij toelating tot dit examen van *allen*, die door de commissie-Limburg werden afgewezen, als zeer onjuist en onrechtvaardig beschouwen, omdat de „subjectiviteit” der commissie-Limburg bij het beslissen omtrent het wel of niet voor 1913 gevestigd zijn, dan toch wel als slechts in theorie bestaande mag worden aangenomen,

d a t althans een zeer groot deel der om deze reden afgewezenen inderdaad niet voor 1913 gevestigd kan zijn geweest,

d a t bij toelating tot dit examen dergenen, die zich na 1913 vestigden, iedere tandtechnicus in Nederland met volkomen gelijk recht als de leden dezer groep tot dit examen zou kunnen worden toegelaten,

d a t hiermede echter aan de bedoeling der Wet, herstel van in 1913 begaan onrecht, geweld zou worden aangedaan,

voorts,

d a t zij met vreugde constateerden, dat Zijne Excellentie het ongewenscht acht aan de, voor het in te stellen examen geslaagden, den titel „tandarts” te geven, omdat tot op heden deze titel in Nederland slechts kan worden verkregen door hen, die, na een minstens vierjarige studie aan de Universiteit, door theoretische en praktische examina zich tot het voeren hiervan het recht hebben verworven,

d a t tegenover deze groep van academisch gevormden zeker aldus een groote onbillijkheid zou worden begaan,

d a t zij derhalve aan Zijne Excellentie eerbiedig maar dringend verzoeken tot het eventueel in te stellen examen slechts te willen toelaten de tandtechnici, die door de commissie-Limburg uitsluitend wegens het niet bewezen zijn hunner bekwaamheid werden afgewezen, en aan de, voor dit examen geslaagde technici, *niet den titel „tandarts”* toe te kennen.

't welk doende enz.

Namens het Hoofdbestuur
der

Nederlandsche Maatschappij tot
Bevordering der Tandheelkunde,
B. R. BAKKER, *Voorzitter*,
J. A. SALOMONS, *Secretaris*.

Amsterdam, Juni 1928,
Willemsparkweg 40.

L. Edmund Kells